

UZASADNIENIE

co do całości wyroku z 6 lipca 2023 roku

(...) S.A. wniosła pozew w postępowaniu nakazowym przeciwko D. G., żądając zapłaty na podstawie weksla kwoty 8758,21 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 6.06.2020 r. do dnia zapłaty.

Referendarz sądowy Sądu Rejonowego Gdańsk-Północ w Gdańsku uwzględnił w całości roszczenie nakazem zapłaty wydanym 25.01.2023 roku w postępowaniu nakazowym prowadzonym pod sygnaturą akt V GNc 152/23.

Stan faktyczny

D. G. (wcześniej jako D. K.) w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą zawarł jako korzystający z (...) S.A. jako finansującą 8.12.2017 r. umowę leasingu operacyjnego nr (...). Zgodnie z umową korzystający zobowiązał się do zapłaty rat leasingowych oraz innych należności w terminie ustalonym w harmonogramie (§ 1 i 3 umowy). Strony umowy sporządziły także deklarację wekslową, w której korzystający upoważnił finansującego do wypełnienia weksla in blanco na sumę równą wierzytelności przysługującej mu od korzystającego z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy, na którą składają się w szczególności opłaty leasingowe, odsetki za opóźnienie, koszty windykacji, rozliczenia z tytułu ponadnormatywnego zużycia przedmiotu leasingu, inne opłaty obciążające korzystającego, kary umowne oraz odszkodowania za szkody i koszty, które zgodnie z umową ponosi korzystający.

Integralną część umowy stanowiły Ogólne warunki umowy leasingu operacyjnego (dalej: OWU), zgodnie z którymi finansujący może wypowiedzieć umowę ze skutkiem natychmiastowym, gdy korzystający dopuszcza się zwłoki z zapłatą co najmniej jednej opłaty leasingowej. W tym wypadku wpłacone przez korzystającego opłaty leasingowe i inne należności nie podlegają zwrotowi, a ponadto finansujący może żądać od korzystającego natychmiastowego zapłacenia wszystkich przewidzianych w umowie a niezapłaconych opłat leasingowych i innych należności przewidzianych w umowie powiększonych o cenę nabycia przedmiotu leasingu określoną w umowie leasingu, pomniejszonych o korzyści, jakie finansujący uzyskał wskutek ich zapłaty przed umówionym terminem i rozwiązania umowy (§8.2 i §8.3 OWU).

bezsporne, dowody: (...) (k. 11) korespondencja (k. 29-33), umowa leasingu i sprzedaży paliw (k. 33-37), OWU (k. 38-39), deklaracja wekslowa (k. 40), cennik opłat dodatkowych (k. 63), protokół odbioru przedmiotu leasingu (k. 64-65), faktury (k. 66-70), wezwania do zapłaty i zwrotu przedmiotu leasingu (k. 71-76), wypowiedzenie umowy leasingu (k. 77-78, 118-120), protokół zdania pojazdu (k. 86), przesłuchanie D. G. (k. 127).

D. G. nie zapłacił dwóch opłat leasingowych w terminie, wskutek czego (...) S.A. wypowiedziała umowę oświadczeniem z 15.05.2019 r. Wypowiedzenie doręczono 20.05.2019 r.

bezsporne, dowody: faktury (k. 66-70), wezwania do zapłaty i zwrotu przedmiotu leasingu (k. 71-76), wypowiedzenie umowy leasingu (k. 77-78, 118-120), protokół zdania pojazdu (k. 86), przesłuchanie D. G. (k. 127).

(...) S.A. wypełniła weksel na kwotę 8758,21 zł z terminem zapłaty 5.06.2020 r. Na tę kwotę złożyła się należna (...) S.A. od D. G. suma 43 rat wraz z wykupem po dyskoncie należności stopą 3 msc WIBOR, tj. 18 758,21, pomniejszona o oszacowaną wartość przedmiotu leasingu 10 000 zł.

dowody: kserokopia zabezpieczonego weksla (k. 8), umowa leasingu i sprzedaży paliw (k. 33-37), OWU (k. 38-39), deklaracja wekslowa (k. 40), rozliczenie (k. 41, 87-89), cennik opłat dodatkowych (k. 63), protokół odbioru przedmiotu leasingu (k. 64-65), faktury (k. 66-70), wezwania do zapłaty i zwrotu przedmiotu leasingu (k. 71-76), wypowiedzenie umowy leasingu (k. 77-78, 118-120), wycena pojazdu (k. 79-85), protokół zdania pojazdu (k. 86), przesłuchanie D. G. (k. 127).

(...) S.A. sprzedała (...) S.A. powyższy leasingowany pojazd za cenę 13 935,45 zł netto.

bezsporne, dowody: faktura (k. 90).

(...) S.A. nadała 27.05.2020 r. na adres D. G., za pośrednictwem Poczty Polskiej, wezwanie do wykupu weksła do 5.06.2020 r.

bezsporne, dowody: wezwania do wykupienia weksła (k. 9-10, 101).

Ocena dowodów

Weksel stanowiący podstawę wydania nakazu zapłaty został wypełniony prawidłowo.

W pierwszej fazie postępowania nakazowego z weksła sąd bada wyłącznie jego treść i formę. Kwestia poprawności wypełnienia weksła na podstawie stosunku podstawowego podlega badaniu dopiero po wniesieniu zarzutów.

Po skutecznym wniesieniu zarzutów przez pozwanego możliwe jest powoływanie się przez pozwanego na podstawy faktyczne i prawne wynikające z łączącego strony stosunku podstawowego. Ciężar dowodu spoczywa w takim wypadku na pozwanym (art. 6 k.c.). Powód ma jedynie stworzyć możliwość pozwanemu na rzeczowe odniesienie się do prawidłowości wypełnienia weksła. Powódka w niniejszej sprawie zadośćuczyniła temu obowiązкови.

Pozwany przesłuchany w toku rozprawy przedstawił wiarygodnie fakty, które zasadniczo były bezsporne. Strona pozwana nie wykazała, aby okoliczności powołane przez powódkę – a które uzasadniały roszczenie – były nieprawdziwe lub aby zaszyły inne okoliczności uzasadniające bezzasadność powództwa. Cena sprzedaży pojazdu, na którą powoływał się pozwany była między stronami bezsporna i nie wymagała wykazania.

Stan prawny

Powódka oparła swoje roszczenie na odpowiedzialności wekslowej pozwanego jako wystawcy weksła niepełnego w chwili wystawienia i uzupełnionego przez powódkę (art. 9 i 10 prawa wekslowego).

Powódka wypełniła weksel zgodnie z zawartym porozumieniem wekslowym (art. 10 prawa wekslowego). Kwoty zawarte w wekslu wynikały z umowy leasingu zawartej między stronami i obejmowały świadczenia pieniężne pozwanego z umowy (art. 709¹ k.c.) pomniejszone o kwotę wartości pojazdu wyliczoną przez rzeczoznawcę na zlecenie powódki (art. 709¹⁵ k.c.).

Strona pozwana podniosła, że korzyścią powódki, którą powinna pomniejszyć zobowiązanie pozwanego była kwota brutto sprzedaży pojazdu. Zarzut ten był częściowo słuszny. Pojęcie korzyści z art. 709¹⁵ k.c. w przypadku sprzedaży poleasingowej powinno co do zasady obejmować cenę uzyskaną ze sprzedaży rzeczy¹. Nie dotyczy to sytuacji, w której sprzedaż następuje poniżej wartości pojazdu i bez zachowania należytej staranności, co nie miało miejsca w danej sprawie. Nie można przyjąć – jak chciała strona powodowa – że wyznacznikiem jej korzyści powinna być kosztorysowa wartość pojazdu w sytuacji, w której powódka otrzymała cenę pojazdu.

Nie były relewantne prawnie uwagi powódki co do tego, że wysoka cena sprzedaży mogła wynikać z powiązań kapitałowych sprzedawcy z kupującym i jej wyznacznikiem nie były ceny rynkowe. Po pierwsze podmioty powiązane są obowiązane ustalać ceny na warunkach, które ustaliłyby między sobą podmioty niepowiązane (zob. art. 11c ust. 1 ustawy z 15.02.1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych). Po drugie – jak wskazano powyżej – cena netto ze sprzedaży jest domyślnie uważana za korzyść leasingodawcy. Jeżeli hipotetycznie powódka nie uzyskała po sprzedaży korzyści w postaci ceny ze względu na zbiór innych czynników, niewystępujących w typowych umowach sprzedaży, to jest obowiązana to wykazać, gdyż to ją obciąża w takiej sytuacji ciężar dowodu (art. 6 k.c.).

Nie było jednak zasadne uwzględnienie jako korzyści powódki podatku od towarów i usług naliczonego przy sprzedaży. Podatek ten powódka była zobowiązana do odprowadzenia do budżetu Państwa, stąd jej korzyścią była tylko uzyskana cena netto. Odmienne poglądy wynikają zazwyczaj z faktu pomieszczenia sytuacji, gdy podmiot nabywa towar lub usługę (np. naprawa przy odszkodowaniu) i wówczas może mieć możliwość odliczenia podatku od towarów i usług. W tym przypadku powódka sprzedała towar, w związku z czym należało przyjąć, że uzyskany podatek od towarów i usług była zobowiązana odprowadzić. Wartość tego podatku nie była jej korzyścią, gdyż nie prowadziła do jej wzbogacenia.

Pozwany podniósł jednocześnie, że powódka nie ma podstaw do żądania pozostałej kwoty wykupu w sytuacji, w której do takiego wykupu nie doszło. Należy jednak zauważyć, że powódka działała w tej konkretnej sytuacji w sposób korzystniejszy dla pozwanego, pomniejszając wysokość jego zobowiązania (art. 354 § 1 i 2 k.c.). Założenie, że nie doszłoby do przeniesienia własności pojazdu poleasingowego na drodze wykupu, oznaczałoby, że sprzedaż pojazdu po wypowiedzeniu umowy nie powinna składać się na korzyść podlegającą odliczeniu z art. 709¹⁵ k.c. i dodatkowo nierozliczone pozostałyby już uiszczone raty wykupu. Nie doszło przy tym do wygaśnięcia umowy ze skutkiem wstecznym (ex tunc), aby dotychczasowe świadczenia leasingobiorcy były świadczeniem nienależnym, które podlegałoby zwrotowi pozwanemu.

Pozwany zarzucił również naruszenie przepisów ustawy z 5.08.2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i Rzeczniku Finansowym. Dana ustawa określa zasady rozpatrywania reklamacji przez podmioty rynku finansowego (art. 1 pkt 1). Wbrew twierdzeniom strony pozwanej powódka nie zalicza się do podmiotów rynku finansowego w rozumieniu tej ustawy i nie obejmuje jej desygnaty takiego podmiotu wymienione w art. 2 pkt 3 ustawy. Pozwany w dalszym piśmie procesowym, uzasadniając swoje stanowisko, powołuje się na wymienienie leasingu finansowego w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z 26.06.2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi, zmieniająca

dyrektywę

(...) i uchylająca

dyrektywy

(...) oraz (...). Załącznik I tej dyrektywy wymienia leasing finansowy jako wykaz rodzajów działalności podlegających wzajemnemu uznawaniu. W sprawie natomiast bezsporne jest, że dotyczy ona leasingu operacyjnego i to w tym kontekście powinna być oceniana działalność powódki, nawet jeżeli z innymi podmiotami zdarza jej się zawierać umowy leasingu finansowego. Niezależnie od tego należy mieć na uwadze podstawowe zasady stosowania prawa unijnego, które uniemożliwiają rozstrzygnięcie na podstawie dyrektywy w danym przypadku: w tym warunki bezpośredniej skuteczności dyrektywy (wystarczającość regulacji, precyzja, bezwarunkowość i możliwość zastosowania bez implementacji w prawie krajowym) oraz brak bezpośredniej skuteczności dyrektyw w stosunkach horyzontalnych (tj. między podmiotami prawa prywatnego jak w niniejszej sprawie). W dalszej kolejności należy wskazać, że domniemanie, na które powoływał się pozwany ma charakter wzruszalny i powódka wykazała swoje roszczenie co do zasady i częściowo co do wysokości.

Pozwany zakwestionował również skuteczność wypowiedzenia umowy leasingu przez powódkę, powołując się na to, że pełnomocnik powódki nie był umocowany do takiego wypowiedzenia. Zarzut ten był bezzasadny, gdyż normalną rzeczą w działalności gospodarczej jest podejmowanie czynności prawnych przez pracowników danego podmiotu. Powódka wykazała, że jej pracownik był umocowany do dokonania wypowiedzenia. Nawet przy hipotetycznym przyjęciu, że pracownik powódki nie był początkowo umocowany do wypowiedzenia umowy, to stało się ono skuteczne przez potwierdzenie przez powódkę, gdyż pozwany w tym zakresie zgodził się na działanie pracownika powódki, a zakwestionował je dopiero w toku procesu (art. 103 § 1 k.c. w zw. z art. 104 k.c.).

Mając na uwadze powyższe, Sąd uchylił nakaz zapłaty i oddalił roszczenie w części obejmującej różnicę między korzyścią podlegającą odliczeniu według art. 709¹⁵ k.c., a kwotą faktycznie odliczoną przez powódkę. W pozostałym zakresie Sąd orzekł o utrzymaniu wydanego nakazu zapłaty w mocy.

Odsetki i wymagalność

Posiadacz weksła, płatnego w oznaczonym dniu albo w pewien czas po dacie lub po okazaniu, powinien przedstawić go do zapłaty bądź w pierwszym dniu, w którym można wymagać zapłaty, bądź w jednym z dwóch następnych dni powszednich (art. 38 prawa wekslowego). Pozwany podniósł, że wezwanie do wykupu weksła nie zostało mu doręczone. Jednakże nieprzedstawienie lub nieprawidłowe przedstawienie weksła do zapłaty nie stwarza podstaw do uchylenia się od odpowiedzialności wekslowej. Odpowiedzialność dłużnika wekslowego nie zależy od zachowania należytej staranności przez posiadacza weksła. Konsekwencją nieprzedstawienia weksła do zapłaty jest jedynie to, że dłużnik może złożyć sumę wekslową do depozytu sądowego na koszt i niebezpieczeństwo posiadacza weksła, zwalniając się w ten sposób od obowiązku uiszczania odsetek za opóźnienie (art. 42 prawa wekslowego). Nie wpływa to natomiast na możliwość domagania się przez wierzyciela wekslowego odsetek ustawowych za opóźnienie od oznaczonego w wekslu terminu zapłaty, w związku z czym roszczenie co do odsetek zostało uwzględnione w całości.

Koszty procesu

Powódka poniosła koszty procesu w wysokości 1942 zł, na które złożyła się opłata od pozwu 125 zł, opłata skarbową od pełnomocnictwa 17 zł i 1800 zł wynagrodzenia pełnomocnika według stawek określonych w rozporządzeniu w sprawie opłat za czynności radców prawnych. Pozwany ponosił koszty procesu w wysokości 2192 zł, na które złożyła się opłata od zarzutów 375 zł, opłata skarbową od pełnomocnictwa 17 zł i 1800 zł wynagrodzenia pełnomocnika według stawek określonych w rozporządzeniu w sprawie opłat za czynności adwokackie.

Sąd zasądził roszczenie powódki częściowo – w około 55%. W związku z tym należało stosunkowo rozdzielić obowiązek zwrotu kosztów procesu między stronami (art. 100 k.p.c.). Po odpowiednim zestawieniu wskazanych wyżej kosztów Sąd zasądził na rzecz powódki kwotę 81,70 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty (art. 98 § 1¹ k.p.c.).

(...) Maciej Skuczyński

Zarządzenia:

odnotować, w tym w kontrolce terminowego sporządzania uzasadnień orzeczeń;

pełnomocnikowi wnioskującego (portal):

doręczyć odpis wyroku z uzasadnieniem;

przedłożyć za miesiąc lub z pismem.

17.07.2023 r.

(...) Maciej Skuczyński

1 tak też m.in.: Sąd Najwyższy w wyroku z 12.12.2013 r., sygn. akt V CSK 566/12, w postanowieniu z 26.03.2018 r., sygn. akt I CSK 703/17 i w postanowieniu z 16.01.2020 r., sygn. akt V CSK 329/19.